

اللباب في (٥٠) حديثاً من أحاديث الآداب

(من صحيح البخاري و مسلم)

تأليف:

خالد بن عبدالرحمن العسكر

ترجمه:

اسحاق دبيري رحمته

١٣٨٣/١٤٢٥ هـ

اللباب في (٥٠) حديثاً من أحاديث الآداب (من صحيح البخارى و مسلم)

عنوان كتاب:

خالد بن عبدالرحمن العسكر

تأليف:

اسحاق ديبى

ترجمه:

احاديث نبوى

موضوع:

اول (ديجيتال)

نوبت انتشار:

دى (جدى) ١٣٩٤ شمسى، ربيع الأول ١٤٣٧ هجرى

تاريخ انتشار:

www.aqeedeh.com كتابخانه عقیده

منبع:

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

ایمیل:

سایت‌های مجموعه موحدین

www.aqeedeh.com

www.mowahedin.com

www.islamtxt.com

www.videofarsi.com

www.shabnam.cc

www.zekr.tv

www.sadaiislam.com

www.mowahed.com

contact@mowahedin.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

- مقدمه مترجم ۵
- مقدمه مؤلف ۶
- حدیث ۱: (اینکه خدا و رسول خدا از هر چیز برای او محبوبتر باشد) ۷
- حدیث ۲: (تأسی و اقتدا به سنتهای رسول الله ﷺ) ۷
- حدیث ۳: (فضیلت بنده با تقوا و پرهیزگار که تقوای خود را از مردم پنهان کرده است) ۸
- حدیث ۴: (نهی از سوگند خوردن بر خدا) ۸
- حدیث ۵: (بر حق‌ترین مردم به نیکی) ۸
- حدیث ۶: (نهی کردن مرد که والدین خود را دشنام دهد) ۹
- حدیث ۷: (گناه قطع کننده صله رحمی) ۱۰
- حدیث ۸: (برگرداندن نیکی برای پیوند و صله رحم کافی نیست) ۱۰

- حدیث ۹: (نهی کردن از کسانیکه در هدیه خود بازگشت می‌کنند)
 ۱۱
- حدیث ۱۰: (نیکوکاری و گناه).....
 ۱۱
- حدیث ۱۱: (مسلمان کسی استکه مسلمان دیگر از اذیت او مصون
 باشد).....
 ۱۱
- حدیث ۱۲: (از خصلت‌های ایمان گفتار نیک و مراعات حقوق
 همسایگان و میهمانان است).....
 ۱۲
- حدیث ۱۳: (یاری و کمک مؤمنین به یکدیگر).....
 ۱۲
- حدیث ۱۴: (قضاء حوائج مسلمانان).....
 ۱۳
- حدیث ۱۵: (حق مسلمان بر مسلمان دیگر).....
 ۱۴
- حدیث ۱۶: (برادری اسلام و حقوق مسلمان).....
 ۱۴
- حدیث ۱۷: (نهی از قهر کردن بیش از سه روز).....
 ۱۵
- حدیث ۱۸: (سواره بر نشسته، و افراد کم بر افراد بسیار سلام
 می‌کنند).....
 ۱۵
- حدیث ۱۹: (سلام بر شناخت و غیر شناخت است).....
 ۱۶
- حدیث ۲۰: (مستحب است با چهره باز و روی خوش برخورد
 کنی).....
 ۱۶
- حدیث ۲۱: (تشویق بر راستگوئی و نهی از دروغگوئی).....
 ۱۶
- حدیث ۲۲: (نشانه‌های منافق).....
 ۱۷
- حدیث ۲۳: (حفظ زبان).....
 ۱۸

- حدیث ۲۴: (تعریف غیبت) ۱۸
- حدیث ۲۵: (نهی از نمیمه و سخن چینی) ۱۹
- حدیث ۲۶: (نهی از دشنام دادن و لعنت کردن) ۱۹
- حدیث ۲۷: (نهی از دشنام دادن مردگان) ۱۹
- حدیث ۲۸: (دوری و اجتناب از خشم و غضب) ۲۰
- حدیث ۲۹: (اگر حیا نداشتی هر چه خواستی بکن) ۲۰
- حدیث ۳۰: (حیا بخشی از ایمان است) ۲۰
- حدیث ۳۱: (نرم رفتاری) ۲۱
- حدیث ۳۲: (نهی از کبر و غرور) ۲۱
- حدیث ۳۳: (آنچه از مدح و ثنا مکروه است) ۲۲
- حدیث ۳۴: (مؤمن عیب خود را می پوشاند) ۲۲
- حدیث ۳۵: (آنچه پائین تر از کعب باشد در آتش است) ۲۳
- حدیث ۳۶: (حق راه را مراعات کنید) ۲۳
- حدیث ۳۷: (جایز بودن مناجات اگر بیش از سه نفر باشد) ۲۴
- حدیث ۳۸: (باز کردن جا در مجالس) ۲۴
- حدیث ۳۹: (اجازه خواستن بخاطر نگاه چشم است) ۲۴
- حدیث ۴۰: (در امور دنیا انسان باید به کسانی که از او فقیرتر و عاجزتراند نگاه کند) ۲۵
- حدیث ۴۱: (بسم الله گفتن نزد خوردن، و با دست راست خوردن) ۲۵

- حدیث ۴۲: (لیساندن انگشتان)..... ۲۶
- حدیث ۴۳: (خوردن و آشامیدن با دست راست)..... ۲۶
- حدیث ۴۴: (نوشیدن در حال ایستادن مکروه است)..... ۲۷
- حدیث ۴۵: (هرگاه کفشی را پوشید از راست شروع کند و هرگاه آنرا بیرون آورد، از چپ شروع کند)..... ۲۷
- حدیث ۴۶: (آنچه در عطسه مستحب، و در خمیازه ناپسند است)..... ۲۷
- حدیث ۴۷: (آداب دیدن خواب)..... ۲۸
- حدیث ۴۸: (کسی که در خواب دیدن دروغ بگوید)..... ۲۹
- حدیث ۴۹: (در دعا کردن عزم و اراده کند چون برای خدا ناپسند نیست)..... ۲۹
- حدیث ۵۰: (سید الاستغفار)..... ۳۰

مقدمه مترجم

الحمد لله وصلى الله وسلم على نبينا محمد وآله وصحبه ومن والاه أما بعد:
الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وآله وصحبه ومن والاه أما
بعد:

این کتاب که (اللباب) یعنی لب و مغز هر چیز نام دارد و شامل (۵۰) حدیث از احادیث آداب است که برادر خالد ابن عبدالرحمن العسکر آنرا جمع‌آوری کرده، ما آنرا ترجمه کردیم تا بتوان آنها را حفظ نمود احادیث آن آسان و کوچک است و در زندگی روزمره هر انسانی بکار برده می‌شود.
از خداوند خواهانم آنرا برای رضا و خشنودی خود قرار دهد، و بر ما و برادر مؤلف اجر و پاداش بسیار عطا فرماید.

وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم.

ریاض: إسحاق بن عبدالله دبیری

عربستان سعودی - ریاض:

۱۳/۵/۱۴۲۴ هـ برابر با ۱۲/۵/۱۳۸۲ هـ

مقدمه مؤلف

الحمد لله المحمود بما له من الأسماء الحسنى والصفات الكاملة العلياً وعلى آثارها الشاملة للأولى والأخرى. والصلاة والسلام على نبينا محمداً أجمع الخلق لكل وصف حميداً وخلق رشيداً وقول سديداً وعلى آله وأصحابه وأتباعه من جميع العبيد وبعد:

هیچ سخن و گفتاری بعد از سخن و گفتار خدا صادق و پر نفع و فایده و در برگرفته خیر این دنیا و آخرت نیست، مگر سخن و گفتار رسول خدا و حبیب او محمد ﷺ، چون او آگاه‌ترین مخلوقات و ناصح‌ترین و هدایت‌کننده‌ترین و فصیح‌ترین و بلیغ‌ترین و آموزنده‌ترین و بیان‌کننده‌ترین مخلوقات است.

و این رساله شامل است بر پنجاه حدیث از احادیث آداب نبوی که در صحیح بخاری و مسلم آمده و مسلمان را بر اقتدا و تأسی به آن تشویق می‌کند، تا اینکه آداب و اخلاق و عادات او بر منهج و روش مستقیم و مسلک قویم باشد و تا اینکه مسلمان بتواند بعضی از این احادیث نبوی را حفظ نماید. تا اینکه این احادیث مختصر کلیدی برای حفظ کردن غیر از آن باشد، و مقصود ما بیان و توضیح نیکی به مردم است و اینکه آنرا در مسابقه‌ها برای حفظ قرار دهند و در تعطیلات و غیره از آن در مسابقه‌ها استفاده ببرند.

از خداوند خواهانیم که این عمل را خالص برای رضا و خشنودی خود قرار دهد، و فایده آن را به همگان برساند، اوست قادر بر همه چیزها.

خالد بن عبدالرحمن العسکر

حدیث ۱: (اینکه خدا و رسول خدا از هر چیز برای او محبوبتر باشد)

انس بن مالک رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَدَّفَ فِي النَّارِ». [متفق علیه]^(۱). «کسی که این سه خصلت را داشته باشد، شیرینی ایمان را می‌چشد، یکی اینکه: خدا و رسولش را از همه بیشتر دوست داشته باشد، دوم اینکه: محبتش با هر کس، بخاطر خوشنودی خدا باشد. سوم اینکه: برگشتن به سوی کفر، برایش مانند رفتن در آتش، ناگوار باشد».

حدیث ۲: (تأسی و اقتدا به سنتهای رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم)

ابوهریره رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «قَالَ كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَا أباي قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبِي». [رواه البخاري]^(۲). «تمامی امت من به بهشت داخل خواهند شد مگر کیسکه خود از دخول آن امتناع ورزد! گفتند: ای رسول خدا! چه

۱- البخاري في الإيمان رقم: ۱۶، مسلم في الإيمان رقم: ۴۳.

۲- البخاري في الاعتصام رقم: ۷۲۸۰.

کسی است که از دخول به بهشت اجتناب می‌ورزد؟ فرمودند: هر کس از من اطاعت کند به بهشت داخل می‌شود، و هر کس از من نافرمانی (و سرپیچی) کند او همان کسی است که خود از دخول به بهشت امتناع ورزیده است».

حدیث ۳: (فضیلت بنده با تقوا و پرهیزگار که تقوای خود را از مردم پنهان کرده است)

سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه گوید: از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْحَفِيَّ». [رواه مسلم]^(۱). «خداوند بندهء با تقوا و پرهیزگار که تقوای خود را از دیگران پنهان می‌کند و محتاج دیگران نیست دوست دارد».

حدیث ۴: (نهی از سوگند خوردن بر خدا)

جندب رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که مردی گفت: «وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا أَغْفِرَ لِفُلَانٍ فَإِنِّي قَدْ عَفَرْتُ لِفُلَانٍ وَأَحْبَطْتُ عَمَلَكَ». [رواه مسلم]^(۲). «سوگند بخدا که خدا فلانی را نمی‌بخشد، خداوند فرمود: این چه کسی است که بر من سوگند می‌خورد که فلانی را نمی‌بخشم!! من او را بخشیدم و عمل تو را نابود کردم».

حدیث ۵: (بر حق‌ترین مردم به نیکی)

۱- مسلم في الزهد والرقائق رقم: ۲۹۶۵.

۲- مسلم في البر والصلة رقم: ۲۶۲۱.

حدیث ۷: (گناه قطع کننده صله رحمی)

جیر بن مطعم رضی اللہ عنہ گوید: از رسول صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم شنیدم که می فرماید: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ» [متفق علیه]^(۱). «آن کسی که پیوند فامیلی و خویشاوندی را از هم می گسلد، وارد بهشت نمی شود».

حدیث ۸: (برگرداندن نیکی برای پیوند و صله رحم کافی نیست)

عبدالله بن عمرو رضی اللہ عنہما از پیامبر صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم روایت می کند که فرمودند: «لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِيٍّ وَلَكِنَّ الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحْمُهُ وَصَلَهَا». [رواه البخاري]^(۲). «واصل (پیوند دهنده صلهء رحم) کسی نیست که در برابر ارتباط متقابل، ارتباط فامیلی را برقرار کند، اما واصل کسی است که هرگاه کسی پیوند خویشاوندی اش را قطع می کند او می رود و آن را برقرار کرده و وصل می کند».

۱- البخاري في الآداب رقم: ۵۹۸۴، مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۵۶.

۲- البخاري في الآداب رقم: ۵۹۹۱.

حدیث ۹: (نهی کردن از کسانیکه در هدیه خود بازگشت می‌کنند)

عبدالله بن عباس رضی الله عنه گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند: «الْعَائِدُ فِي هَبْتِهِ كَالْكَلْبِ يَتِيءُ ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ». [متفق علیه]^(۱). «کسی که هبه اش را پس می‌گیرد، مانند سگی است که استفراغ می‌کند، سپس دوباره استفراغش را می‌خورد».

حدیث ۱۰: (نیکوکاری و گناه)

نواس بن سمعان رضی الله عنه گوید که از رسول الله صلی الله علیه و آله در باره نیکوکاری و گناه پرسیدم آنحضرت صلی الله علیه و آله فرمودند: «الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ» [رواه مسلم]^(۲). «نیکوکاری، خوش اخلاقی است، و گناه ناراحتی است که در دل پدید می‌آید و دوست نداری مردم از آن آگاه شوند».

حدیث ۱۱: (مسلمان کسی است که مسلمان دیگر از اذیت او مصون باشد)

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله روایت می‌کند که فرمودند: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ» [متفق]

۱- البخاري في الهبة رقم: ۲۵۸۹، مسلم في الوصايا والصدقة رقم: ۱۶۲۲.

۲- مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۵۳.

علیه^(۱). «مسلمان کسی است که سایر مسلمانان از دست و زبان او در امان باشند، و مهاجر (واقعی) کسی است که از آنچه حدا منع کرده است، هجرت نماید. (یعنی آنها را ترک کند)».

حدیث ۱۲: (از خصلت‌های ایمان گفتار نیک و مراعات حقوق همسایگان و میهمانان است)

أبو هریره رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُوْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ» [متفق علیه]^(۲). «کسی که ایمان به خدا و روز قیامت دارد، باید سخن نیک بگوید، یا خاموش و ساکت شود، و کسی که ایمان به خدا و روز قیامت دارد، باید همسایه خود را گرامی بدارد، و کسی که ایمان به خدا و روز قیامت دارد، میهمان نوازی کند».

حدیث ۱۳: (یاری و کمک مؤمنین به یکدیگر)

أبو موسی رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا تَمَّ شَبَكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ وَكَانَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله و سلم جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ يَسْأَلُ أَوْ طَالِبٌ حَاجَةً أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ اشْفَعُوا فَلْتُوْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ» [متفق علیه]^(۳). «مؤمن در همکاری با

۱- البخاري في الإيمان رقم: ۱۰، مسلم في الإيمان رقم: ۴۰.

۲- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۱۸، مسلم في الإيمان رقم: ۴۸.

۳- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۲۷، مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۸۵.

مؤمن مانند ساختمانی (استوار) است که برخی از آن برخی دیگر را محکم می‌سازد (و برای بیان حالت آن) ایشان عَلَيْهِمُ السَّلَامُ انگلستان خویش را در هم پنجه زدند، و در حالیکه پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نشسته بود مردی، یا صاحب حاجتی بر ما داخل شد طلب حاجتی نمود، آن حضرت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: درباره همدیگر شفاعت کنید، و حاجت همدیگر را برطرف سازید، و خداوند آنچه خواهد بر زبان پیامرش جاری می‌نماید.»

حدیث ۱۴: (قضاء حوائج مسلمانان)

أبوهریره رضی الله عنه از رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت می‌کند که: «مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَيَّ مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ» [رواه مسلم] (۱).

«کسی که از برادر مؤمن خود یک سختی و دشواری را در دنیا بر طرف کند، خداوند یک دشواری و سختی در روز قیامت از او رفع می‌کند، و کسی که بر فقیر و بینوائی آسان بگیرد، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان خواهد گرفت، و کسیکه بدی و زشتی مسلمانان را پنهان کند، خداوند در دنیا و آخرت، بدی و زشتی او را می‌پوشاند، (این زشتی و بدی برای کسانی که دارای کارها و مناصب بزرگ هستند می‌باشد، از قبیل امیران که به فساد مشهور نیستند و ممکن است اتفاقی آن را انجام داده باشند؛ البته در صورت انجام آن کار، ولی اگر در حال انجام زشتی دیده شود، باید منع شود، و اگر توانایی بازداشتن از آن کار زشت وجود نداشت، به فرمانروا و حاکم شهر شکایت نمود)، و خداوند در کمک و یاری بنده است هنگامی که بنده در کمک و یاری برادر مسلمانش می‌باشد.»

حدیث ۱۵: (حق مسلمان بر مسلمان دیگر)

أبو هریره رضی اللہ عنہ از رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم روایت می کند که: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ قَبِيلَ مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا لَقَيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانصَحْ لَهُ وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَسَمِّتْهُ وَإِذَا مَرِضَ فَعُدَّهُ وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ» [رواه مسلم]^(۱). «حق مسلمان بر مسلمان دیگر شش چیز است گفتند آن چیست؟ فرمود: اگر او را دیدی بر او سلام کن، و اگر تو را دعوت کرد، دعوت او را اجابت کن، و اگر از تو درخواست نصیحت نمود، او را نصیحت کن، و اگر عطسه زد و الحمد لله گفت، به او جواب ده (یعنی بگو: یرحمک الله) خدا تو را رحم کند، و اگر مریض شد، او را عیادت کن، و اگر فوت نمود، جنازه او را تشییع کن».

حدیث ۱۶: (برادری اسلام و حقوق مسلمان)

أبو هریره رضی اللہ عنہ از رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم روایت می کند که فرمودند: «لَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاعَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا يَبِعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ التَّقْوَى هَاهُنَا وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِحَسْبِ امْرِيٍّ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرَضُهُ». متفق عليه^(۲).

«شما مسلمانان به یکدیگر حسد نورزید، به زیان یکدیگر سازش نکنید، و به یکدیگر بغض و کینه نورزید، و به همدیگر پشت نکنید، و هیچ یک از شما بر فروش دیگری

۱- مسلم في الآداب رقم: ۲۱۶۲.

۲- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۶۴، مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۶۴.

نفرود، بندگان خدا، و برادران همدیگر باشید، مسلمان برادر مسلمان است، به برادر خود ستم نمی‌کند، دست از یاری و کمک او نمی‌کشد، او را تکذیب نمی‌کند، او را خوار و ذلیل نمی‌شمارد، این تقوا و پرهیزکاری است - و سه بار به سینه اش اشاره فرمود - برای انسان همین کافی است که برادر مسلمان خویش را حقیر و کوچک شمارد، خون و مال و شرف و ناموس هر مسلمان بر مسلمان دیگر حرام است».

حدیث ۱۷: (نهی از قهر کردن بیش از سه روز)

أبوایوب الأنصاری رضی اللہ عنہ از رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم روایت می‌کند که فرمودند: «لَا يَجِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجَرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ» [متفق علیه] ^(۱). «برای هیچ مسلمانی جایز نیست که بیش از سه روز از برادرش قهر کند، و وقتیکه با یکدیگر برخورد می‌کنند هر یک از دیگری رویگردان می‌شود، و بهترین این دو همان است که ابتدا سلام می‌کند».

حدیث ۱۸: (سواره بر نشسته، و افراد کم بر افراد بسیار سلام می‌کنند)

أبوهریره رضی اللہ عنہ روایت می‌کند که رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم فرمودند: «يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ». [متفق علیه] ^(۲). «سواره بر پیاده، پیاده بر نشسته، جمعیت کم بر جمعیت زیاد، و کوچک بر بزرگ سلام می‌کند».

۱- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۷۷، مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۶۰.

۲- البخاري في الاستئذان رقم: ۶۲۳۳، مسلم في الآداب رقم: ۲۱۶۰.

حدیث ۱۹: (سلام بر شناخت و غیر شناخت است)

عبدالله بن عمرو رضی اللہ عنہما گوید مردی از رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم پرسید: «أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ». [متفق علیه]^(۱). «مردی از رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم پرسید: چه اسلامی بهتر است؟ فرمود: به مردم خوراک دادن، و بر مردم سلام کردن، چه او را بشناسی، و چه او را نشناسی».

حدیث ۲۰: (مستحب است با چهره باز و روی خوش بر خورد کنی)

أبوذر رضی اللہ عنہ از رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم روایت می کند که فرمودند: «لَا تَحْقِرَنَّ مِنْ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَحَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ». [رواه مسلم]^(۲). «هیچ چیزی را از عمل نیک و خیر (و معروف آنچه که پسندیده است) را کوچک مشمار هر چند که با برادر مسلمانان با چهره باز و روی خوش برخورد کنی».

حدیث ۲۱: (تشویق بر راستگوئی و نهی از دروغگوئی)

عبدالله بن مسعود رضی اللہ عنہ از رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم روایت می کند که فرمودند: «عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِيَّاكُمْ

۱- البخاري في الاستئذان رقم: ۶۲۳۶، مسلم في الإيمان رقم: ۳۹.

۲- مسلم في البر والصلة رقم: ۲۶۲۶.

وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا» [متفق عليه]^(۱). «به راستگویی و راستکرداری و صداقت چنگ بزیند ، به تحقیق که صداقت و راستی به بر و نیکی رهنمود می‌سازد و نیکی و بر به سوی بهشت رهنمون می‌سازد. و هر فرد که همچنان راست می‌گوید و بدنبال راستی می‌باشد و در مسیر آن تلاش و کوشش می‌نماید تا آنکه نزد خدا از گروه راستگویان و صادقان محسوب می‌گردد. از دروغگویی و فریبکاری پرهیزید و دوری نمایید زیرا دروغ به سوی کارهای بد و زشت رهنمون می‌سازد و فجور و زشتی به سوی آتش جهنم رهنمون می‌سازد و هر فرد که همچنان دروغ می‌گوید و در مسیر آن حرکت کرده و تلاش می‌نماید تا آنکه نزد خداوند متعال از گروه دروغگویان و فریبکاران محسوب می‌گردد».

حدیث ۲۲: (نشانه های منافق)

أبوهریره رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ» [متفق عليه]^(۲). «نشانه منافق، سه چیز است: اول اینکه در صحبت‌های خود، دروغ می‌گوید، دوم اینکه خلاف وعده عمل می‌کند، سوم اینکه در امانت خیانت می‌کند».

۱- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۹۴، مسلم في البر والصلة رقم: ۲۶۰۷.

۲- البخاري في الإيمان رقم: ۳۳، مسلم في الإيمان رقم: ۵۹.

حدیث ۲۳: (حفظ زبان)

سهل بن سعد رضی اللہ عنہ از رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم روایت می کند که فرمودند: «مَنْ يَضْمَنُ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنَ لَهُ الْجَنَّةَ» [رواه البخاري] ^(۱). «هرکس بین دو ریش خود (یعنی زبان) و بین دو پایش (یعنی شرمگاهش) برابم ضمانت کند و آنرا حفظ نماید، من بهشت را برایش ضمانت می شوم».

حدیث ۲۴: (تعریف غیبت)

أبو هريره رضی اللہ عنہ روایت می کند که رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم فرمودند: «أَتَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اِعْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ» [رواه مسلم] ^(۲). «آیا می دانید غیبت و پشت سر دیگران حرف زدن چیست؟ گفتند: خدا و رسول خدا داناترند. فرمود: یاد کردن برادرت به آنچه که او دوست ندارد غیبت است. گفته شد: اگر آنچه در باره برادرم می گویم در او باشد هم غیبت است؟ فرمود: یاد کردن برادرت به آنچه که در او هست، غیبت است، و اگر به آنچه که در او نیست او را یاد کنی به او بهتان زده ای».

۱- البخاري في الرقاق رقم: ۶۴۷۴.

۲- مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۸۹.

حدیث ۲۵: (نهی از نیمه و سخن چینی)

حذیفه بن الیمان رضی الله عنه گوید: شنیدم که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ» [متفق علیه]^(۱).

القتات: سخن چین. «سخن چین و خبرکش به بهشت نخواهد رفت».

حدیث ۲۶: (نهی از دشنام دادن و لعنت کردن)

أبوذر رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم شنید که می فرماید: «لَا يَرِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ» [رواه البخاري]^(۲). «کسی که دیگری را به فسق و کفر متهم می سازد، اگر آن شخص چنین نباشد، فسق و کفرش بر خودش بر می گردد».

حدیث ۲۷: (نهی از دشنام دادن مردگان)

عائشه رضی الله عنها گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَىٰ مَا قَدَّمُوا» [رواه البخاري]^(۳). «به مردگان ناسزا نگوئید، زیرا آنان به نتیجه اعمالشان رسیده اند».

۱- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۵۶، مسلم في البر والصلة رقم: ۱۰۵.

۲- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۴۵.

۳- البخاري في الجنائز رقم: ۱۳۹۳.

حدیث ۲۸: (دوری و اجتناب از خشم و غضب)

أبوهریره رضی اللہ عنہ گوید: رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِتْمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ» [متفق علیه]^(۱). «پهلوانی غلبه کردن انسان بر دیگران نیست، بلکه پهلوانی آن است که انسان هنگام خشم و غضب، بر خود غلبه کند و از خشم خود بکاهد».

حدیث ۲۹: (اگر حیا نداشتی هر چه خواستی بکن)

أبو مسعود الأنصاری رضی اللہ عنہ گوید رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: «إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ التُّبَّوَةِ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحِي فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ» [رواه البخاری]^(۲). «آن چه مردم از سخن پیامبران پیشین دریافتند: هرگاه شرم و حیا نداشتی، هر چه خواستی بکن».

حدیث ۳۰: (حیا بخشی از ایمان است)

عبدالله بن عمر رضی اللہ عنہما می گوید: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم دَعَهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ» متفق علیه^(۳). «روزی رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم از کنار یک مرد انصاری می گذشت که برادرش را در مورد شرم و حیا نصیحت می کرد (و می گفت که حیا و شرم را کم کن) آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود: درباره کم کردن شرم و حیا او را پند مده، زیرا حیا بخشی از ایمان است».

۱- البخاری فی الآداب رقم: ۶۱۱۴، مسلم فی البر والصلة من حدیث ابن مسعود رقم: ۲۶۰۸.

۲- البخاری فی الآداب رقم: ۶۱۲۰.

۳- البخاری فی ایمان رقم: ۲۴، مسلم فی ایمان رقم: ۵۹.

حدیث ۳۱: (نرم رفتاری)

عائشه رضی الله عنها از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می کند که فرمودند: «إِنَّ الرَّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانُهُ». [رواه مسلم]^(۱).
 «رفتار نرم در چیزی نخواهد بود مگر اینکه آن چیز را آرایش و زینت می دهد، و از چیزی گرفته و برداشته نشود مگر اینکه آن چیز را بد و عیب دار می کند».

حدیث ۳۲: (نهی از کبر و غرور)

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می کند که فرمودند: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ قَالَ رَجُلٌ إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ تَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبَرُ بَطْرٌ الْحَقُّ وَغَمَطُ النَّائِسِ» [رواه مسلم]^(۲). «کسیکه در قلب او یک ذره از کبر و غرور باشد وارد بهشت نمی شود، یکی از یاران سؤال کرد: ای پیامبر فردی دوست دارد لباس او خوب و زیبا باشد، و همچنین کفش و پاپوش او زیبا و قشنگ باشد! آنحضرت فرمودند: خداوند زیبا و قشنگ است، و زیبایی و قشنگی را دوست دارد، کبر و غرور ناخشنودی و عدم رضایت از حق و تحقیر مردم و ناچیز شمردن آنها است».

۱- مسلم في البر والصلة رقم: ۲۵۹۴.

۲- مسلم في الإيمان رقم: ۹۱.

حدیث ۳۳: (آنچه از مدح و ثنا مکروه است)

أبو بکره رضی اللہ عنہ روایت می کند که: «أَنَّ رَجُلًا ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَيُحَكِّكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ يَقُولُهُ مِرَارًا إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ وَحَسْبِيهِ اللَّهُ وَلَا يُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا» [متفق عليه]^(۱). «مردی نزد رسول الله ﷺ بر مدح و ثنای دیگری بود، رسول الله ﷺ فرمود: وای بر تو گردن او را قطع کردی و بریدی - و چند بار این جمله را تکرار کرد - اگر یکی از شما به مدح و ثنای کسی اجبار دارد، پس بگوید: به گمانم چنین و چنان است، و اگر دید که آن شخص در حقیقت مرد خوبی است، بگوید: این شاء الله آن شخص چنین است، و حساب او نزد خداست، و بر خدا هیچ کس را تزکیه و برتری نمی دهد».

حدیث ۳۴: (مؤمن عیب خود را می پوشاند)

أبو هریره رضی اللہ عنہ گوید: شنیدم رسول الله ﷺ می فرماید: «كُلُّ أُمَّتِي مُعَافٍ إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ» [متفق عليه]^(۲). «تمامی امت من در خیر و عافیت است مگر کسیکه گناهانش را برای مردم آشکار نماید، و از دیوانگی آن است که فردی در شب کار (بدی) کرده باشد، و خداوند آن کار را بر او ستر کرده و پوشانده باشد،

۱- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۶۱، مسلم في الزهد والرقائق: ۳۰۰۰.

۲- البخاري في الآداب رقم: ۶۰۶۹، مسلم في الزهد والرقائق رقم: ۲۹۹۰.

ولی خودش آمده و آنرا بازگو می‌کند که ای فلانی من دیشب چنین و چنان کردم، در حالیکه خداوند در شب عیب او را پوشانده بود، و او در صبح آمده و آنرا آشکار می‌کند».

حدیث ٣٥: (آنچه پائین تر از کعب باشد در آتش است)

أبوهریره رضی الله عنه گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِرَارِ فِي النَّارِ» [رواه البخاري] ^(١). «آنچه از لباسها پائین تر از کعب (بجلك) و قوزک پا باشد، روز قیامت آن مقدار در آتش جهنم خواهد بود».

حدیث ٣٦: (حق راه را مراعات کنید)

أبوسعید الخدری رضی الله عنه گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطَّرِيقَاتِ فَقَالُوا مَا لَنَا بُدٌّ إِنَّمَا هِيَ مَجَالِسُنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا قَالَ فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجَالِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ قَالَ غَضُّ الْبَصْرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ». [متفق عليه] ^(٢). «از نشستن در معابر عمومی اجتناب کنید، مردم گفتند: یا رسول الله! چاره‌ای جز این نداریم زیرا آنجا، محل نشستن و سخن گفتن ما است، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: اگر چاره‌ای جز این ندارید، پس حق راه را مراعات کنید، پرسیدند: یا رسول الله! حق راه چیست؟ فرمود: حفاظت چشمها، اذیت نکردن عابران، جواب دادن سلام و امر به معروف و نهی از منکر».

١- البخاري في اللباس رقم: ٥٧٨٧.

٢- البخاري في المظالم رقم: ٢٤٦٥، مسلم في الآداب رقم: ٢١٦١.

حدیث ۳۷: (جایز بودن مناجات اگر بیش از سه نفر باشد)

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله روایت می‌کند که فرمودند: «إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى رَجُلَانِ دُونَ الْآخَرِ حَتَّى تَحْتَلِطُوا بِالْأَيْسِ أَجَلٌ أَنْ يُحْزِنَهُ». [متفق علیه]^(۱). «اگر سه نفر بودید، نباید دو نفر با هم رازگویی نجوا کنید، و سومی را ترک کنید، تا اینکه با مردم در هم داخل شوید (یعنی بیش از سه نفر باشید)، چون این امر او را (فرد سومی) را اندوهگین می‌نماید».

حدیث ۳۸: (باز کردن جا در مجالس)

عبدالله بن عمر م روایت می‌کند که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند: «لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَقْعَدِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا». [متفق علیه]^(۲). «نبايد کسی دیگری را از جایش بلند سازد تا خود در جای او بنشیند، ولیکن جای را باز کنید، و یا بین خود گشایش و وسعت دهید (و کمی تنگتر بنشینید)».

حدیث ۳۹: (اجازه خواستن بخاطر نگاه چشم است)

سهل بن سعد رضی الله عنه روایت می‌کند که: «اطَّلَعَ رَجُلٌ مِنْ جُحْرِ فِي حُجْرِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله وَمَعَ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله مِدْرَى يَحْكُ بِهِ رَأْسَهُ فَقَالَ لَوْ أَعْلَمُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهِ فِي

۱- البخاري في الاستئذان رقم: ۶۲۸۸، مسلم في الآداب رقم: ۲۱۸۴.

۲- البخاري في الاستئذان رقم: ۶۲۷۰، مسلم في الآداب: ۲۱۷۷.

عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ». [متفق عليه]^(۱). «مردی از سوراخی که در حجره های پیامبر ﷺ بود به داخل نگاه می کرد، و در این وقت در دست پیامبر ﷺ (مردی) شانه آهنینی بود که سر خود را با آن میخارانید، آنحضرت ﷺ فرمود: اگر می دانستم که تو به داخل خانه نگاه می کنی، این شانه را در چشمت فرو می بردم. اجازه خواستن برای همین است که شخص نگاه نکند».

حدیث ۴۰: (در امور دنیا انسان باید به کسانی که از او فقیرتر و عاجزتراند نگاه کند)

أبوهریره رضی الله عنه از رسول الله ﷺ روایت می کند که فرمودند: «إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فَضَّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ». [متفق علیه]^(۲). «هرگاه یکی از شما به کسی که خداوند به او مال و ثروت عطا کرده، و او را زیبا آفریده بنگرد، پس به کسی که از او فقیرتر و عاجزتر و زشت تر است نگاه کند».

حدیث ۴۱: (بسم الله گفتن نزد خوردن، و با دست راست خوردن)

عمر بن أبی سلمه رضی الله عنه گوید: «كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ يَدِي تَطْبِيشُ فِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا غُلَامُ سَمَّ اللَّهُ وَكُلْ بِيَمِينِكَ

۱- البخاري في الاستئذان رقم: ۶۲۴۱، مسلم في الآداب رقم: ۲۱۵۶.

۲- البخاري في الرقاق رقم: ۶۴۹۰، مسلم في الزهد والرقائق رقم: ۲۹۶۳.

وَكُلُّ مِمَّا يَلِيكَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ». [متفق عليه]^(۱). «عمر بن سلمه رضي الله عنه گوید: پسر بچه ای بودم در تربیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و دستم در سینی خوراک می‌گشت، رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ای غلام خدا را یاد کن (بسم الله بگو) و با دست راست خود بخور، و از جلو خود بخور. و بعد از این همچنان بودم که رسول الله صلی الله علیه و آله به من دستور داد».

حدیث ۴۲: (لیساندن انگشتان)

عبدالله بن عباس م گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحُ يَدَهُ حَتَّى يَلْعَقَهَا أَوْ يُلْعِقَهَا». [متفق عليه]^(۲). «هرگاه یکی از شما خوراکی را بخورد پنجه های خود را پاک و تمیز نکند تا اینکه آن را بلیسد یا لیسانیده شود».

حدیث ۴۳: (خوردن و آشامیدن با دست راست)

عبدالله بن عمر رضي الله عنهما گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ» [رواه مسلم]^(۳). «هرگاه یکی از شما خواست بخورد با دست راست خود بخورد، و هرگاه خواست بنوشد، با دست راست خود بنوشد، زیرا شیطان با دست چپ می‌خورد، و با دست چپ می‌نوشد».

۱- البخاري في الأئمة رقم: ۵۳۷۶، مسلم في الأئمة رقم: ۲۰۲۲.

۲- البخاري في الأئمة رقم: ۵۴۵۶، مسلم في الأئمة رقم: ۲۰۳۱.

۳- مسلم في الأئمة رقم: ۲۰۲۰.

حدیث ۴۴: (نوشیدن در حال ایستادن مکروه است)

أبوهریره رضی اللہ عنہ گوید: رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: «لَا يَشْرَبَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَائِمًا»
[رواه مسلم] ^(۱). «هیچ یک از شما در حال ایستادن نیاشامد».

حدیث ۴۵: (هرگاه کفشی را پوشید از راست شروع کند و هرگاه آنرا بیرون آورد، از چپ شروع کند)

أبوهریره رضی اللہ عنہ گوید: رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: «إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُمْنَى وَإِذَا خَلَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشَّمَالِ وَلْيُنْعِلْهُمَا جَمِيعًا أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا جَمِيعًا»
[متفق علیه] ^(۲). «هرگاه یکی از شما کفش به پا کند اول از راست شروع کند، و آنگاه که از پا بیرون می آورد از چپ شروع کند، اول باید پای راست کفش شود، و آخر هم آن، از پا در آورده شود». و یا هر دو را کفش بپوشد. یا هر دو پا را برهنه کند.

حدیث ۴۶: (آنچه در عطسه مستحب، و در خمیازه ناپسند است)

أبوهریره رضی اللہ عنہ گوید رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ

۱- مسلم في الأشربة رقم: ۲۰۲۶.

۲- البخاري في اللباس رقم: ۵۸۵۵، ۵۸۵۶، مسلم في اللباس والزينة رقم: ۲۰۹۷.

أَحَدَكُمْ فَلْيُرِدْهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَثَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ»
 [رواه البخاري]^(۱). «خداوند حکیم، عطسه را دوست داشته و خمیازه را ناپسند
 می‌داند. بنابر این هرگاه یکی از شما عطسه زده و الحمد لله بگوید، بر هر مسلمانی که
 «الحمد لله»، را می‌شنود واجب است (سزاوار است) که به او بگوید: یرحمک الله، اما این
 را بدانید، که خمیازه از جانب شیطان است، بدین خاطر هر یک از شما که خمیازه بر او
 غلبه کند، تا آنجا که می‌تواند آن را دفع و رد کند، زیرا هر یک از شما که خمیازه می‌کشد،
 شیطان به خاطر این عملش به او می‌خندد و مسخره‌اش می‌کند».

حدیث ۴۷: (آداب دیدن خواب)

أبو سعید الخدری رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله شنید که فرمودند: «إِذَا رَأَى
 أَحَدَكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَإِذَا
 رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا
 يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ». [متفق عليه]^(۲). «اگر یکی از شما خوابی دید که
 میل داشت بقیه را از آن آگاه کند، آن خواب از خداست، بنابراین باید خدا را سپاس گوید و
 دیگران را از آن با خبر سازد، ولی اگر غیر آن بود و کراهت داشت، آن خواب از شیطان
 است و باید از شر آن به خدا پناه برد و کسی را از آن خبر ندهد که به او ضرر و زیانی
 نخواهد رسید».

۱- البخاري في الآداب رقم: ۶۲۲۳.

۲- البخاري في التعبير رقم: ۶۹۸۵، مسلم من حدیث أبي قتادة في الرؤيا رقم: ۲۲۲۶.

حدیث ۴۸: (کسی که در خواب دیدن دروغ بگوید)

عبدالله بن عباس رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می کند که فرمودند: «مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَمْ يَرَهُ كُفًّا أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَفْعَلَ وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفْرُونَ مِنْهُ صَبَّ فِي أُذُنِهِ الْآنُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً عُذِّبَ وَكُفِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَلَيْسَ بِنَافِخٍ» [رواه البخاري] ^(۱).

«هرکس به دروغ خوابی را بازگو کند، مکلف می شود تا بین دو دانه جو با هم گره زند، در حالیکه نمی تواند آنرا انجام دهد، و هر کس به سخن و گفتار قومی گوش دهد که ایشان آنرا ناپسند می دانند، روز قیامت سرب مذاب شده در گوشش می ریزند، و هر کس عکسی را نقاشی کند، مکلف می شود تا در آن روح بدمد، در حالیکه نمی تواند آنرا انجام دهد».

حدیث ۴۹: (در دعا کردن عزم و اراده کند چون برای خدا ناپسند نیست)

أبو هریره رضی الله عنه گوید رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ، اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ، لِيَعْزِمَ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرَهَ لَهُ». [متفق علیه] ^(۲). «هیچ یک از شما نگویید: خدایا! اگر خواستی به من رحم کن، پروردگارا! اگر خواستی از گناهان و تقصیراتم درگذر؛ بلکه در دعا کردن عزم و اراده کند، زیرا خواهش تو، برای خداوند ناپسند نیست».

۱- البخاري في التعبير رقم: ۷۰۴۲.

۲- البخاري في الدعوات رقم: ۶۳۳۸، مسلم في الدعاء رقم: ۲۶۷۹.

حدیث ۵۰: (سید الاستغفار)

شداد بن اوس رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم روایت می‌کند که فرمودند: «سَيِّدُ
 الْاِسْتِغْفَارِ اَنْ تَقُوْلَ اللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ خَلَقْتَنِيْ وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا
 عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوْءُ لَكَ
 بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَاَبُوْءُ لَكَ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ قَالَ وَمَنْ
 قَالَهَا مِنْ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ اَنْ يُمْسِيَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ
 وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ اَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ».
 [رواه البخاري] ^(۱). «خدایا! تو پروردگار منی. معبودی به حق جز تو که مرا
 آفریدی، وجود ندارد. من بنده تو هستم و تا جایی که بتوانم به پیمان و وعده تو
 پایدارم. از شر آن چه انجام داده‌ام، به تو پناه می‌برم. از نعمت تو بر خود آگاهم و
 به گناهم اعتراف دارم. مرا هرآینه بیامرز؛ زیرا جز تو کسی آمرزنده نیست.
 هر کس در هنگام روز، این دعا را به طور یقین بگوید و پیش از آغاز شب بمیرد، از
 اهل بهشت است، و کسی که آن را شب از روی یقین بگوید و پیش از صبح بمیرد، از اهل
 بهشت است».

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلّم